

Starostlivosť v ranom detstve: dostupnosť a kvalita služieb

Zhrnutie

Úvod

Predmetom tejto správy je prístup k službám vzdelávania a starostlivosti (VSRD) v ranom detstve a ich kvalitu, čo sú dve dimenzie, ktorých dôležitosť v politickej agende Európy narastá od oznámenia Komisie z roku 2011 *Vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve: zabezpečenie optimálneho začiatku pre všetky naše deti vo svete budúcnosti*. Konkrétnejšie sa v nej uvádza dôkaz týkajúci sa prvkov pracovných podmienok a odbornej prípravy v práci, ktorými sa zvyšuje kvalita vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve- Takisto sa v nej uvádzajú príklady úspešných postupov, pokiaľ ide o dosahovanie vyššej inkluzívnosti služieb pre deti v zraniteľnej situácii. V systematickom prehľade výskumných štúdií z Európy sa identifikuje, ktoré typy odbornej prípravy a aké prvky pracovných podmienok majú najväčší vplyv na kvalitu služieb. Takýto prehľad predstavuje užitočný nástroj na poskytnutie politických usmernení, pretože poskytuje dobrý prehľad agregovaných výsledkov rôznych štúdií. Pokiaľ ide o dostupnosť služieb, v správe sa opisujú osvedčené postupy zhromaždené vo forme prípadových štúdií, ktoré boli vyhodnotené a ktoré popisujú dodatočné zdroje za začlenenie detí s postihnutím alebo poruchami učenia, alebo ktoré pochádzajú zo znevýhodneného prostredia, do bežných služieb v rámci VSRD.

Politické súvislosti

Dlho sa na úrovni EÚ kládol dôraz na dostupnosť miest pre VSRD a na relevantnosť VSRD pre rovnováhu práce a súkromného života, ale v poslednom desaťročí sa do popredia čoraz viac dostáva význam kvality a úlohy VSRD v oblasti dosahovania sociálnej inklúzie. V oznámení z roku 2011 Európska komisia poukazuje na situáciu detí s postihnutím, poruchami učenia a so znevýhodneniami, čím sa znovu potvrdzuje skutočnosť, že VSRD s vysokou kvalitou je pre tieto skupiny obzvlášť prospešné a že VSRD poskytuje príležitosť skoršej detekcie porúch učenia a následnej intervencie. V odporúčaní Európskej komisie

s názvom *Investovať do detí: východisko z Bludného kruhu znevýhodnenia* sa podobne zdôrazňuje potreba zamerania politik na deti, ktoré sú vystavené vyššiemu riziku v dôsledku viacerých znevýhodnení, a poukazuje na to, že vzdelávania a starostlivosť v ranom detstve by mali mať vysokú kvalitu, byť inkluzívne a cenovo dostupné a tiež prispôbované potrebám rodín. Súčasnou prácou organizácie OECD a Európskej komisie v oblasti kvality VSRD sa zdôrazňuje význam kvalifikovanej a motivovanej pracovnej sily, ako aj potreba zvyšovania úsilia na zabezpečenie väčšej dostupnosti služieb pre deti v zraniteľnej situácii.

Hlavné zistenia

Výhody kontinuálneho profesijného rozvoja: Kontinuálny profesijný rozvoj zohráva kľúčovú úlohu v rámci zlepšovania výsledkov detí pomocou služieb VSRD, ako aj zvyšovania inkluzívnosti služieb. Zo štúdií zahrnutých do predchádzajúceho systematického prehľadu literatúry objednaného Eurofound vyplynulo, že odborná príprava je efektívnejšia, ak je integrovaná do postupov centier pre VSRD – napríklad, ak sa poskytuje na pracovisku, zaoberá sa praktickými otázkami alebo obsahuje koučing a/alebo diskusie s kolegami. V prípade školiacich kurzov trvajúcich do šiestich mesiacov má na osvojenie jazyka a kognitívny rozvoj detí a na kvalifikáciu pracovníkov v oblasti poskytovania starostlivosti a stimulácie jazyka pozitívny vplyv spätná väzba vo forme videa. Zistilo sa, že dlhodobá pedagogická podpora pracovníkov poskytovaná špecializovanými koučmi alebo pedagogickými poradcami v konzultačných skupinách je efektívna pre zlepšenie kvality služieb VSRD v priebehu dlhšieho časového obdobia. Taktiež existujú dôkazy o jej pozitívnom vplyve na kognitívne a sociálne výsledky detí.

Školenie o inklúzii: Školenie o inklúzii sa zameriava na školenie odborníkov v oblasti interakcie s deťmi, rodičmi a pracovníkmi z iných organizácií (napríklad rómskymi mediátormi). Medzi podnety na zvýšenie účasti na dobrovoľných školiacich kurzoch patria finančné stimuly alebo určitý typ osvedčenia v rámci širšieho programu odbornej prípravy (napríklad stať sa licencovaným odborníkom). V záujme dosiahnutia toho, aby služby boli inkluzívnejšie pre všetky deti, sa dôraz kladie na zabezpečenie toho, aby všetky zainteresované strany vnímali koncept inklúzie rovnako.

Rozdielna kvalita dôkazov: Dostupné dôkazy týkajúce sa vplyvu pracovných podmienok na kvalitu služieb VSRD sú celkovo menej dôkladné ako dôkazy vyplývajúce zo štúdií zaoberajúcich sa školeniami. Táto menšia komplexnosť je problémom, keďže je potrebná na presnejšie stanovenie príčinnej súvislosti v komplexných intervenciách ako VSRD. Nedostatky identifikované vo výskume zahŕňajú vplyv krátkodobých školiacich kurzov integrovaných do postupov v rámci VSRD spätnej väzby vo forme videa a nedostatočnú integráciu kurzov do postupov VSRD, ako aj vplyv dlhodobých školení integrovaných do praxe prostredníctvom poskytovania nepretržitej podpory pre pracovníkov na interakcie pracovníkov a detí. Okrem toho chýba výskum týkajúci sa zachovania vplyvov školení z dlhodobšieho hľadiska.

Nedostatok vhodných štúdií: Aj keď proces systematického hodnotenia zahŕňal vyhľadávanie štúdií vo všetkých členských krajinách EÚ a vo všetkých oficiálnych jazykoch EÚ, články s primeraným rozsahom a metodologickou koncepciou a precíznosťou sa našli len v 12 krajinách (Belgicko, Chorvátsko, Dánsko, Nemecko, Írsko, Taliansko, Holandsko, Portugalsko, Švédsko, Slovinsko, Španielsko a Spojené kráľovstvo).

Nedostatok komplexného hodnotenia postupov: Podobne existuje len málo komplexných hodnotení (ako randomizované kontrolované skúšky alebo kvázi-experimentálne hodnotenia) inkluzívnych praktík v oblasti VSRD, najmä vo vzťahu k dodatočným zdrojom pre deti s poruchami učenia. Názory detí, ktoré sú konečnými príjemcami týchto postupov, sú zriedka súčasťou hodnotení, čo vedie k tendencii zameriavať sa na názory pracovníkov a rodičov. Len menej ako polovica štúdií bola hodnotená nezávisle externými hodnotiteľmi.

Politické ukazovatele

- Doškoľovanie v práci je efektívnejšie, ak je integrované do postupov VSRD a zahŕňa niektoré prvky spätnej väzby. Spätná väzba vo forme videa v školení s trvaním menej ako šesť mesiacov sa ukázala byť efektívna pri posilňovaní zručností poskytovania starostlivosti a stimulácie jazyka. Taktiež má pozitívny vplyv na osvojenie jazyka deťmi a ich kognitívny vývoj.
- Sú potrebné komplexnejšie výskumné podklady o vplyve pracovných podmienok a inkluzívnych praktík.
- Pridanú hodnotu dodatočných zdrojov v inkluzívnych praktikách je možné zvýšiť prispôbením existujúcich školení pre rôznych poslucháčov (napríklad zmenou kurzu pre rodičov tak, aby spĺňal potreby pracovníkov) alebo ponúknutím školiacich zdrojov online. V niektorých prípadoch bola pohnútkou pre strediská VSRD, aby sa zúčastnili na projektoch, skutočnosť, že by dostali prioritu v získaní ďalšieho financovania v budúcnosti.
- Budovanie partnerstiev medzi strediskami VSRD a inštitúciami ako mimovládny organizáciami alebo sociálnymi službami zlepšuje dosah na deti v zraniteľnej situácii.
- Pri realizácii zmien sa zapojenie miestnych úradov považuje za nevyhnutné, keďže služby VSRD nemôžu vykonávať zmeny samé osebe (z finančného hľadiska a z hľadiska pôsobenia politiky). Taktiež to umožňuje nepretržitú spätnú väzbu a interakciu medzi politikou a praxou. Na vytvorenie účinných partnerstiev s ostatnými zainteresovanými stranami je dôležité dosiahnuť spoločné chápanie cieľov a toho, ako ich dosiahnuť.
- Spoločnými aktivitami pre deti so špeciálnymi potrebami a iné deti sa odstraňuje stigma, ktorá by sa mohla spájať s konkrétnymi dodatočnými zdrojmi.
- Je potrebné zúžiť medzeru medzi poskytovaním hlavného prúdu a opatreniami dodatočnej podpory, aby boli praktiky prenositeľné a udržateľné. Prekážkou pri vytváraní inkluzívnejších služieb je predovšetkým nedostatok kvalifikovaných pracovníkov v hlavných službách VSRD.

Ďalšie informácie

Správa *Starostlivosť v ranom detstve: dostupnosť a kvalita služieb* je k dispozícii na stránke <http://www.eurofound.europa.eu/publications>

Ďalšie informácie v prípade záujmu poskytnie výskumný pracovník Daniel Molinuevo na adrese dmo@eurofound.europa.eu